

• Margarita Voites — Lucia di Lammermoor.

Händeli ooperi «Alcina» esitendusega avas RAT «Estonia» eile oma seekordse (eel)hooaja. «Alcinaga» sai endale taas üle mitme aasta uue juhtpartii NSV Liidu rahvakunstnik MARGARITA VOITES.

Ule kui mitme aasta?

Margarita Voites: «Eelmine oli madame Herz Mozarti «Teatridirektor» mis, mille lavastas Ago-Endrik Kerge 1981. aastal. Uueks tööks võis siiski lugeda ka Donizetti «Lucia di Lammermoori», sest Arne Miku mullune lavastus on endisest, Paul Mäe omast, sootuks erinev.

«Lucia di Lammermoor» oli esimene ooper, mis mulle «Estonias» lavastati. Esietendust ma 1971. aastal küll teha ei saanud, sest ei kartnud ega raatsinud oma häälest hoolida — endal verevalum häälepeal, aga proovidest ei loobunud. Asi näis tookord seda-võrd tõsine, et üks tark tohter soovitas mul vaadata uue elukutse järele.

Nagu nüüd aru saan, on «Lucia di Lammermoori» seekordne lavastus nii sopranile kui ka tenorile eelmisest raskem. Sündmuste-stseenide ümberpaigutused jätab solistidele vähem mahti aariateks ja duettideks, psüühiliselt häälestuda, vokaalselt valmistuda. Näiteks Lucia ulatusliku hullumisaaria flöödikadentsi sain eelmise lavastuse puhul etenduse ajal lava taga üle korrata, nüüd aga peab leidma selle võimaluse enne etendust. Aga inimene harjub, pealegi oli Lucia partii mul aastatega muusikaliselt kinnistunud. Kuigipalju ei häirinud ka see, et laulame nüüd itaalia keeles. Kui ma 1971. aastal partiid õppima hakkasin, polnud tõlge veel valmis. Ka olen Luciaga

võrdlemisi palju gastroleerinud — Leningradi Kirovi-nimelises teatris, Gruusias, Armeenias, Minskis, Kiievis, Riias ja mujal, Vilniuses olin laulnud teist esietendust, gastrollidel aga tahtsin laulda ainult itaalia keeles.

Kuivõrd «Teatridirektorit» on nüüd ka televisioonis etendatud, siis sellega me vist enam realselt ei arvesta, ja nii oli enne «Alcinat» mulle «Estonias» kaks osa jäänudki: Violetta «Traviatas» ja Lucia.»

Kui RAT «Estonia» andis käesoleva aasta märtsis võõrustendusi Rootsi Kuninglikus Ooperis, oli lõpuetenduseks valitud «Lucia di Lammermoor», ooperiõhtu menukus kinnitas valiku õigsust. Margarita Voitese kolleegid on mitut puhku väitnud, et meie juhtiv koloratuursopran laulis Stockholmis võib-olla oma parima etenduse üldse.

«Selle õhtu nimel tasus elada. Etenduse vastuvõtt oli igas mõttes mu elu parim. Solistide omavaheline kontakt ja side saaliga oli sel etendusel väga hea, ehkki mulle isiklikult tundus, et päris alguses oli publik minu kui tundmatu suhtes esialgu valvel. Edgardot laulnud Hendrik Krummille, keda eelmistest õhtutest teati, plaksutati pikalt juba esimese aaria peale. Õige pea sain omad aplausid mina, rohkem kui külalaga.

Uskusin õnnestumisse algusest peale. Lootust toetasid kolleegid, kes tulid pärast esimest, «Attila»-õhtut ütlema, et selle teatri akustika on minu hääle jaoks. Nii ku-

juneski. Pealegi on «Lucia» mu lemmikoopereid — «Lucia» ja «Traviata». Soov hästi laulda oli tohtu, aga — kunagise valusa kogemuse põhjal — oskasin anda endale aru, et soovi suurus pole ainumäärav. Ja tabavalt kirjeldas hiljem televisiooniintervjuus mu seisundit Helgi Sallo: õhtust õhtusse tulevad kolleegid teatrist oma õnnega, mina aga pidin keset seda edukat elevust oma korda alles ootama, säilitama meelekindlust, et suuta end tõestada ainsa katsega, kusjuures see õhtu oli Stockholmis estoonlaste viimane, mis mitmekordistas mu isiklikku soovi ja mu kohustust. Aga reisilaeval «Mihhail Kalinin» oli ka soodus oma etteastet oodata: kaks suurt klaveriga saali, minu kajut oli ruumikas. Sai end vabalt lahti laulda, seal võis tõesiti puhata.»

Muud ilusat viimastest aegadest, teatriväliselt?

«Laulsin Niguliste kontserdisaali avamisel. Pean seda nüüd oma saaliks. Esimese orelikontserdi tegime seal Kristiina Hoidrega, järgmised Andres Uiboga.

Viimased soolokontserdid Pärnus ja Tallinna Raekojas koos pianist Ivo Sillamaaga pakkusid mulle palju — ma ei võtnud kavassee ühtki laulu või romanssi, lisapaladekski esitasin vaid ooperiaariaid.

Jälle reisisin koos vene rahvapilliorkestriga Nikolai Nekrassovi juhatusel, seekord Smolenskis, seoses Glinka-pidustustega. Külastasime ka helilooja sünnimaja

Novospasskojes. Nägime seal muuseumis Glinka-nimeliste konkursside laureaate fotosid, laureaadiitliga kaasneb õigus end seal pildistada lasta. Sama orkestriga laulsin Moskvas Tšaikovski-nimelises saalis.

VI rahvusvahelise fennougristide kongressi aegu kontserteerisin Komi ANSV pealinnas Söktövkaris. Sealselegi publikule meeldis Karl-August Hermann «Väike valss», millest meil siin Eestis palju ei peeta, aga mis mujal läheb alati hästi, nagu novembris ka Kanadas Eesti NSV kultuuri päevadel. Mul paluti anda kongressi pidulikul avakontserdil üle Eesti kunstimeistrite tervitus. «Lauliku lapseõlve» teadustasin komi keeles, ütlesin nii: «Me šilo tō jan lō šilōštam «Tšelād dōrsja olōm». Tänašin komi keeles: «Zev ödsöd atje.»

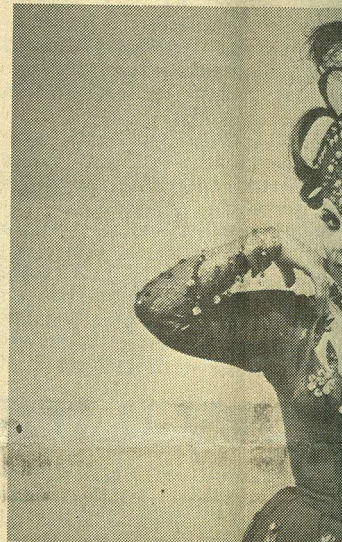
Kõige muu kõrval on eile esietendunud «Alcina» Margarita Voiteese ka seetõttu vastutusriikas ooper, et Alcina rollile on ta määratud ainsana, dublandita.

«Niisuguseid olukordi tuleb lauljatel ette väga harva. Ainsana olin omal ajal Fiorilla rolli peal Rossini koomilises ooperis «Türklane Itaalias». Mozarti «Teatridirektor» laulsime Anu Kaaluga kumbki oma rolli ainsana.

AINSANA ROLLIL

Mulle üldiselt niisugune olukord meeldib. Teadmine, et sinuta etendust ei toimu, sunnib koon-dama end maksimaalselt. Septembri teisel poolel võtab «Estonia» selle ooperi kaasa ka külalissetendustele Moskva Suures Teatris. On Händeli juubeli aasta. Pingutav see viimane nädal mulle muidugi oli — kaheksa täisproovi neli päeva järjest, hilisõhtuni.

Ühtki teist Händeli ooperit ter-vikuna ma ei tunne. Konservatooriumis Linda Sauli juures õppisin üht aariat «Rodelindest», laulsin seda ja kaht aariat «Alcinast» ka oma viimastel soolokontserditel. Üliõpilasena osalesin naiskoori «Ilo» kontserdil

• Margarita Voites — Alc...

es — Lucia di Lammermoor.

Alcina» esi-
T «Estonia»
(eel)hooaja.
le taas üle
partii NSV
MARGARI-

AINSANA ROLLIL

võrdlemisi palju gastroleerinud — Leningradi Kirovi-nimelises teatris, Gruusias, Armeenias, Minskis, Kiiemis, Riias ja mujal, Vilniuses olin laulnud teist esietendust, gastrollidel aga tahtsin laulda ainult itaalia keeles.

Kuivõrd «Teatridirektorit» on nüüd ka televisioonis etendatud, siis sellega me vist enam reaalselt ei arvesta, ja nii oli enne «Alcinat» mulle «Estonias» kaks osa jäänudki: Violetta «Traviatas» ja Lucia.»

Kui RAT «Estonia» andis käesoleva aasta märtsis võõrusetendusi Rootsi Kuninglikus Ooperis, oli lõpuetenduseks valitud «Lucia di Lammermoor», ooperiõhtu menüüs kinnitas valiku õigsust. Margarita Voites kolleegid on mitut puhku väitnud, et meie juhtiv koloratuursopran laulis Stockholmis võib-olla oma parima etenduse üldse.

«Selle õhtu nimel tasus elada. Etenduse vastuvõtt oli igas mõttes mu elu parim. Solistide omavaheline kontakt ja side saaliga oli sel etendusel väga hea, ehkki mulle isiklikult tundus, et päris alguses oli publik minu kui tundmatu suhtes esialgu valvel. Edgardot laulnud Hendrik Krummle, keda eelmistest õhtutest teati, plaksutati pikalt juba esimese aaria peale. Õige pea sain omad aplausid mina, rohkem kui küll aga.

Uskusin õnnestumisse algusest peale. Lootust toetasid kolleegid, kes tulid pärast esimest, «Attila»-õhtut ütlema, et selle teatri akustika on minu hääle jaoks. Nii ku-

juneski. Pealegi on «Lucia» mu lemmikoopereid — «Lucia» ja «Traviata». Soov hästi laulda oli tohutu, aga — kunagise valusa kogemuse põhjal — oskasin anda endale aru, et soovi suurus pole ainumäärav. Ja tabavalt kirjeldas hiljem televisiooniintervjuus mu seisundit Helgi Sallo: õhtust õhtusse tulevad kolleegid teatrist oma õnnega, mina aga pidin keset seda edukat elevust oma korda alles ootama, säilitama meelekindlust, et suuta end tõestada ainsa katsega, kusjuures see õhtu oli Stockholmis estoonlaste viimane, mis mitmekordistas mu isiklikku soovi ja mu kohustust. Aga reisilaeval «Mihhail Kalinin» oli ka soodus oma etteastet oodata: kaks suurt klaveriga saali, minu kajut oli ruumikas. Sai end vabalt lahti laulda, seal võis tõesti puhata.»

Muud ilusat viimastest aegadest, teatriväliselt?

«Laulsin Niguliste kontserdisaali avamisel. Pean seda nüüd oma saaliks. Esimese orelikontserdi tegime seal Kristiina Hoidrega, järgmised Andres Uiboga.

Viimased soolokontserdid Pärnus ja Tallinna Raekojas koos pianist Ivo Sillamaaga pakkusid mulle palju — ma ei võtnud kavasest ühtki laulu või romanssi, lisapaladekski esitasin vaid ooperiariaid.

Jälle reisisin koos vene rahvapilliorkestriga Nikolai Nekrassovi juhatusel, seekord Smolenskis, seoses Glinka-pidustustega. Külastasime ka helilooja sünnimaja

Novospasskojes. Nägime seal muuseas Glinka-nimeliste kursside laureaatide fotosid, laureaadiitliga kaasneb õigus end seal pildistada lasta. Sama orkestriga laulsin Moskvas Tšaikovski-nimelises saalis.

VI rahvusvahelise fennougristi-de kongressi aegu kontserteerisin Komi ANSV pealinnas Söktövkaris. Sealselegi publikule meeldis Karl-August Hermann «Väike valss», millest meil siin Eestis palju ei peeta, aga mis mujal läheb alati hästi, nagu novembris ka Kanadas Eesti NSV kultuuri päeval. Mul paluti anda kongressi pidulikult avakontserdil üle Eesti kunstimeistrite tervitus. «Lauliku lapsepõlve» teadustasin komi keeles, ütlesin nii: «Me šilo tō jan lõ šilōštam «Tšeläd dōrs-ja olōm»». Täna sin komi keeles: «Zev ödsöd atje.»

Kõige muu kõrval on eile esietendunud «Alcina» Margarita Voitesele ka seetõttu vastutusrikas ooper, et Alcina rollile on ta määratud ainsana, dublandita.

«Niisuguseid olukordi tuleb lauljatel ette väga harva. Ainsana olin omal ajal Fiorilla rolli peal Rossini koomilises ooperis «Türklane Itaalias». Mozarti «Teatridirektorist» laulsime Anu Kaaluga kumbki oma rolli ainsana.

Händeli «Aleksandri-pidustuste» ettekandes.

Alcina on õel võlur. Proovides öeldi mu Alcina kohta, et temas on vähe õelust. Händeli muusikast ma praegu tema jaoks rohkem õelust ei leia, näen temas ka õnnetut kannatavat naist. Rolli peamine omapära on minu jaoks selles, et iga aariaga ilmub Alcina oma karakteri sootuks erinevaid tahke. Aga peadpööratavalt raskeks ma seda partiid ei pea. Kui roll meeldib ja partii vokaalselt sobib, pole põhjus raskuse üle kurta. Roll on lauljale raske siis, kui häält ei ole. Meie lavastuses on kupüüre ja tött-õelda on mul kahju, et minu jaoks kõige raskemast aariast jäi pool välja. Aga ju olid need kupüürid niigi pika ooperiõhtu köitvuse huvides vajalikud.»

Viimasel ajal on «Estonias» märgata uut noorukest koloratuursopranit, kes teeb kaasa ka «Alcinas».

«Eve Tasa, kes kuulub meil veel loori koosseisu, lõpetas Ludmilla Issakova õpilasena konservatooriumi alles sel kevadel. Tema diplomietendust, «Traviat» ei saanud ma «Alcina» proovide tõttu tervikuna jälgida, aga esimese vaatuse põhjal julgen väita, et Violetta olemuse on ta tabanud.

Hääle ilult tahaksin teatri noorematest lauljatest kiita eeskätt Marika Eensalu, tema hääle lausa paitab. Ja ehkki tal Carmeniina on, kuhu edasi areneda, meeldis tema Carmen mulle väga, temasse on Carmenil olemus kui kodeeritud. Võib öelda, et Eve Tasa natuuri on kodeeritud Violetta. Tal on häid eeldusi Violetta saada, kuigi see on raske, sest Violetta esitaja peab ühendama endas koloratuuri, lüüriilise ja dramaatilise soprani suutmis, tal peab olema virtuoosus. Eve Tasa valdab ilusat loomulikku trillerit, mida lauljad harva saavutavad. Head looduslikku materjali arendavad töö, kogemused, aastad. Aastad võivad viia, kuid ka tuua endaga väga palju. Aastad selgitavad, kas anne hajuub või paneb end maksma. Tundub, et tema jääb. Tahaks, et jääks.»

HELLE KULO

● Margarita Voites — Alcina.

Gunnar Vaidla fotod